

stenen brug. Het kasteel is omgeven door een grote slotgracht, die in verbinding staat met een beek: de Itter, die ook haar naam gaf aan het kasteel (burcht op de Itter). Kessenich maakt vandaag de dag deel uit van de fusiegemeente Kinrooi (samen met Geistingen, Molenbeersel, Kinrooi en Ophoven). Het is de meest noordoostelijk gelegen gemeente van België, gelegen aan de Maas, vlakbij de grens met Nederland.

In dit kasteel werd trouwens het Limburgs volkslied "In het Bronsgroen Eikenhout" geschreven.

<http://bizarremagie.forum2go.nl/kastelen-aan-de-maas-t486.html>

KESSENICH

Kessenich (Limburgs: Kèsing) is een dorp en deelgemeente van de Belgisch-Limburgse gemeente Kinrooi.

Kessenich is het meest noordoostelijke dorp van België, en grenst zowel in het noorden als in het oosten aan Nederland. In het oosten is de Maas (Grensmaas) een natuurlijke grens en in het noorden grenst Kessenich aan de Nederlandse dorpjes Thorn, Ittervoort en Neeritter. Ten westen van het dorp liggen Kinrooi en Bree en in het zuiden Maaseik. De streek van Kessenich wordt doorsneden door enkele rivieren: de Abeek, de Itterbeek en de Witbeek, op hun weg naar de Maas.

Ten oosten van Kessenich ligt een plassengebied, de Maasplassen. Deze plassen zijn ontstaan door grootschalige grindontginning vanaf 1949. De grindlaag, met een dikte van wel 10 m, werd afgezet door de Maas, die zich meermaals naar het oosten verplaatste. In mei 2008 eindigde de grindontginning en begon het gedeeltelijk dempen van de plassen. Sommige Maasplassen zijn ingericht voor recreatie of natuurontwikkeling.

Kessenich is de oudste van de vier deelgemeenten van Kinrooi (Kessenich, Kinrooi, Geistingen-Ophoven en Molenbeersel). Het werd gesticht als Keltische nederzetting. Hun aanwezigheid werd aangetoond door enkele vondsten, gedaan op de Boterakker (een nederzetting) en dichtbij het gemeentehuis (een Gallisch grafveld).

Onder de Romeinen kwam Kessenich te liggen aan de heirbaan Maastricht-Nijmegen. Bij de grensovergang werd deze opgegraven en had ze een breedte van 12 m. Ook werden er langs deze weg Romeinse catacomben gevonden, wat erop wijst dat Kessenich een welvarende Romeinse nederzetting was. Mogelijk was er ook een Romeins castellum.

Indertijd lag Kessenich vlak aan de Maas, maar die is sindsdien naar het oosten verschoven en liet enkele geulen achter, waarvan de Witbeek en het moeras Vijverbroek een overblijfsel zijn. Dit moeras deed in de middeleeuwen dienst als schans. Volgens een legende lag hier, tussen Kessenich en Thorn het verdronken dorp Vijvere. Nu is het een natuurgebied, begroeid met elzen en andere boom- en plantensoorten.

Na de val van het West-Romeinse Rijk kwam in het centrum van Kessenich een mottekasteel. Van de mottetoren op de ca. 10 meter hoge kunstmatige heuvel zijn ruïnes overgebleven, op de neerhof staat de huidige Sint-Martinuskerk. De mottetoren bood bescherming tegen de plundertochten van de Vikingen, die zelfs Maastricht, Tongeren en Aken hebben bereikt via de Maas, en tegen de talloze overstromingen van de Maas in de middeleeuwen. Er was ook een grote invloed van het nabije Abdijvorstendom Thorn en de abdij van Aldeneik.

Vanaf de twaalfde eeuw zetelden de graven van Kessenich in de motteburcht en sloegen er munt. Ook buiten haar grenzen was Kessenich bekend. In 1155 zette graaf Arnold van Kessenich zijn zegel op een charter van Loon. En de bul van Paus Lucius III van 19 november 1181 luidt: ...Ecclesiam et cellam in Stockheim, mansum in Kessenich.... De rijksheerlijkheid Kessenich strekte zich uit over een gebied waartoe ook Hunsel en Geistingen behoorden. Het grensde aan de heerlijkheden Thorn en Neeritter. Deze drie heerlijkheden, vereeuwigd als het

wandelgebied de Drie Eygen, waren omgeven door het graafschap Loon (later opgegaan in het prinsbisdom Luik) en hertogdom Gelre.

Tegen het einde van de 14e eeuw breidde Kessenich haar grondgebied verder uit met de heerlijkheid Bronshorn. Dit gebied lag achter Neeritter en had zich afgescheiden van het graafschap Horn. Die vereniging kwam tot stand door het huwelijk van Joanna van Schoonvorst, de erfdochter van Kessenich met Jan II van Bronshorn en Reifferscheid. Zijn zoon Arnold II van Bronshorn huwde in 1429 met Elisabeth van Heinsberg, de natuurlijke dochter van Jan van Loon, Heinsberg, Gulik en Leeuwenberg en daarna een gravin van Solms.

Jan van Waes, drossaard van Horne, bouwde begin 16e eeuw de voorganger van het huidige voornamelijk 18e eeuwse kasteel van Borgitter ("Witte Kasteeltje") [4] aan de Itterbeek. Dit staat net buiten Neeritter op Belgisch grondgebied. In de 17de eeuw werd de verenigde heerlijkheid Kessenich-Bronshorn weer gesplitst en verdeeld onder de twee dochters van Guido van Malsen en Joanna van Kessenich (beiden zijn begraven te Kessenich). Via Maria van Malsen, die abdis in de abdij van Susteren was, ging Kessenich over naar haar zwager Walrave van Waes (22 april 1645). In 1699 herenigde Frans-Jacob van Waes beide gebieden. In de 18e eeuw kreeg Kessenich het net als heel Limburg zwaar te verduren door de verschillende oorlogen. Toen de Hollands-Britse troepen door deze streken trokken onder leiding van de Engelse hertog van Marlborough (Malbroek in de volksmond) gedurende de Spaanse Successieoorlog, werd Kessenich in 1714 geplunderd, het kasteel belegerd en de gravin gevangengenomen. Vandaar dat ook hier de traditie wordt gehouden jaarlijks een strooien pop te verbranden die de hertog van Marlborough moet voorstellen.

In 1759 werd baron Filips van Waes tijdens een jachtpartij vermoord. Hij werd opgevolgd door Anna Salomé, die door de Fransen op de guillotine belandde (10 mei 1794). Haar eigendommen werden in 1804 grotendeels verkocht aan Hendrik Josef Michiels. Het Land van Kessenich behoorde nu tot het Departement Beneden-Maas. Kessenich kwam te liggen aan een grote weg van Maastricht naar Venlo, bekend als de Rijksweg, Venlosesteenweg of Napoleonsbaan, later een trambaan.

Na 1839 werd Kessenich een grensdorp van België. Een van de opvolgers van Hendrik Josef Michiels was baron Willem Michiels van Kessenich en Hunsel, een Nederlands politicus.

De kerk van Kessenich, de Sint-Martinuskerk, staat in het centrum, op de neerhof van het voormalige mottekasteel. De eerste kerk op deze plek was een romaanse, daterend uit de 12e eeuw. De fraai gerestaureerde mergeltoren is onderdeel van een vroeggotische kerk uit de 16e eeuw. De rest van de kerk werd tussen 1898 en 1899 gebouwd naar het neogotische ontwerp van de Thornse ingenieur Jozef Tonnaer. Opvallend aan deze kerk is het kleurrijke interieur. Interessant is dat het roet van de binnenmuren met de hand werd weggegomd. In de kerk worden ter plaatse gevonden voorwerpen uit de prehistorie en de middeleeuwen tentoongesteld. Op het oude kerkhof liggen Guido van Malsen en Joanna van Kessenich begraven.

VIJVERE

Vijvere is de naam van een legendarische verdwenen stad die ooit tussen Kessenich en Thorn in Limburg gelegen zou hebben.

Volgens de legende lag ooit in de buurt van Kessenich een grote stad met de naam Vijvere. Maar de inwoners van de stad leidden een goddeloos leven. Ze bestolen en bedrogen elkaar, waren vreselijk ijdel en vloekten de hele tijd. Op een dag sleurde de duivel Vijvere mee naar de hel.

Verskillende latere bewoners van de streek beweerden dat ze de inwoners van Vijvere soms nog konden horen jammeren. 's Nachts hoorde men soms de klokken van de verzonken stad luiden. Op een plaats waar turf werd gestoken heeft men hoefijzers gevonden; een duidelijk bewijs dat daar ooit paarden hebben gelopen.

De streek tussen Kessenich en Thorn, aan de oevers van de Maas, is rijk aan vijvers, zoals de Grote Hegge en de Munsterse Speije. Het is mogelijk dat op die plaats ooit huizen stonden, en is het niet uitgesloten dat de verdwenen stad Vijvere echt bestaan heeft.

THORN

Niet ver van Kessenich en Maaseik ligt het witte stadje Thorn.

Thorn is het eerste Nederlandse dorp op de westelijke Maasoever vanaf Maastricht. Het ligt bij het Belgische Kessenich. Ook heeft het als buurdorpen: Ittervoort, Panheel en Wessem. Voordat Thorn op 1 januari 2007 werd samengevoegd met de andere gemeenten Maasbracht en Heel tot de nieuwe gemeente Maasgouw was Thorn zelf een gemeente. Het staat bekend als het Witte Stadje vanwege haar witte huisjes in het centrum. Op 1 november 2006 had de gemeente Thorn een inwonertal van 2594 mensen (bron: CBS) en een oppervlakte van 6,60 km² (waarvan 2 km² water).

Eerst was de streek van Thorn heel moerassig. Dat veranderde pas na ontginning voor de 10e eeuw. Aan de rand van dit moeras liep de Romeinse heirbaan van Maastricht naar Nijmegen. Omstreeks 990 werd op een hoogte, dichtbij de Maas, door graaf Ansfried, die getrouwd was met Hereswint (Hildewaris), een klooster voor benedictaressen gesticht. Dat klooster groeide uit tot een wereldlijk stift (een klooster voor adellijke dames) en een vorstendom. Tot dat Land van Thorn behoorden Thorn, Ittervoort, Haler, Grathem, Stramproy, Baexem en Ell. Volgens de legende lag er ooit tussen Thorn en Kessenich een legendarisch verdwenen stad met de naam Vijvere. Dat zou verzonken zijn als straf van God. Daar ligt nu het moeras het Vijverbreek.

Onder de Fransen kreeg Thorn zwaar te lijden. De huizen werden witgeverfd omdat ze vaak zijn vernield en er dus verschillende bouwsels in werden verwerkt. Door die witte huisjes en de rust van het dorpje werd Thorn al gauw geliefd door kunstenaars en tegenwoordig toeristen.

De Sint-Michaëlkerk of Stiftskerk in Thorn is een parochiekerk waarvan de delen grotendeels uit de 14e eeuw stammen. Het was de stiftskerk van de Benedictijner Rijksabdij in Thorn. Het is een gotische kruisbasiliek met een oostelijke crypte onder de kruising en het koor. Er is een verhoogd "vorstinnekoor" in het zuidelijke dwarspand dat ooit dicht bij het paleis van de abdis lag. De onderbouw van de toren is een restant van het westwerk van de oudere romaanse kerk. Na de opheffing van het klooster in 1797 werd de oude parochiekerk gesloopt en nam de gemeente deze kerk in gebruik. De beroemde neo-gotische architect P.J.H. Cuypers restaureerde in de 19e eeuw de kerk. Cuypers liet de oostelijke kapellen slopen en verhoogde de toren.

Sinds de fusies van gemeentes en steden in 1971 en 1977 groepeerdt Dilsen-Stokkem vijf voorheen autonome gemeenten: Dilsen, Stokkem, Elen, Rotem en Lanklaar. Bovendien kreeg Dilsen-Stokkem in 1987 de titel « stad » opgespeld, als herinnering aan de tijd dat Stokkem een volwaardige Loonse stad was.

De classicistische kern van het kasteel dateert uit 1730. Het gebouw verwierf zijn huidige eclectisch uitzicht omstreeks 1855 toen ridder Theodore Olislagers ingrijpende verbouwingen liet uitvoeren. Geef toe, Sipernau lijkt meer op een luxueus industrieel gebouw –een soort Engels pakhuis. De bijgebouwen zijn recentere datum.

In 1812, op terugtocht van zijn Russische veldtocht, heeft Napoleon Bonaparte in Sipernau gelogeed.

Sinds 1952 is het kasteel eigendom van de familie Blokken. De bijgebouwen behoren toe aan andere eigenaars en in het kasteel worden appartementen verhuurd.

Het pand kan niet bezocht worden. De plaatselijk zeer bekende, neogotische kapel, die gewijd is aan de Heilige Rita –patroon van de hopeloze gevallen, is echter wel toegankelijk.

4: Dilsen-Stokkem, Kasteel Ommerstein

In Rotem vind je kasteel Ommerstein. Boze tongen beweren dat de Duitse keizer Frederik Barbarossa Rotem uit geldnood in 1174 verkocht heeft aan Raoul de Zäringen, prinsbisschop van Luik.

De familienaam Ommerstein duikt pas op in de 17e eeuw. Voorheen werd deze site achtereenvolgens aangeduid als Biessenhof (13de eeuw), Kesselhof (14de eeuw), Kriekenbeek (15de eeuw) en het hof van Kesselt (16de eeuw).

In die tijd behoorde ze toe aan een familie die verwant was met de Luikse prinsbisschop Jean de Heinsberg (1419-1456). Bij de latere eigenaars vindt men baron de Schiervel die in 1783 in Rotem werd geboren. Hij maakte in 1830 deel uit van het Nationaal Congres. Later was hij voorzitter van de senaat, gouverneur van Oost-Vlaanderen en gouverneur van Limburg. Hij stierf op Ommerstein in 1866. Door erfenis kwam het kasteel in handen van de familie van ridder Moreau de Bellaing. Tot voor kort bleef het kasteel eigendom van deze familie, die Rotem twee burgemeesters leverde.

Momenteel zijn de landerijen aan het kasteel eigendom van de Stichting Ommersteyn die onder het motto « Zorg voor mens en landschap » werk en onderdak biedt aan personen die problemen hebben op de reguliere arbeidsmarkt. De organisatie ondersteunt ook initiatieven van ontwikkelingshulp in de derde Wereld, vooral in Afrika.

5: Kasteel Ter Motten

6: Maasmechelen, Kasteel Vilain XIII

In Leut (Maasmechelen) staat het kasteel Vilain XIII. De site charmeert zowel in architecturaal opzicht als in historisch perspectief. Via een statige lindendreef en de brug over de slotgracht bereikt men het omvangrijke kasteelcomplex met vleugels en onderdelen uit minstens vijf bouwperiodes. In het landschapspark, in Engelse stijl aangelegd tijdens de eerste helft van de 19de eeuw, gedijen heel wat oude en zeldzame bomen. Aan de westzijde bevinden zich twee symmetrische dienstgebouwen met een L-vormig grondplan. Deze classicistische, bakstenen vleugels dateren uit 1753-88 met uitzondering van de twee mergelstenen hoektorens die tot het 16de eeuws kasteel behoorden.

Het eigenlijke kasteel staat aan de oostkant van de binnenplaats. Het grondplan is U-vormig met op de hoeken ronde, uitkragende torens. De onderbouw van de grootste toren bevat restanten van de 13e eeuwse donjon, gebouwd door de familie van Tongeren (1202-1383). Hun gotische burcht ging in 1485 in vlammen op.

De mergelstenen gevels dateren uit het begin van de 16e eeuw toen het kasteel in opdracht van Willem van Vlodrop (1485- 1537) opnieuw opgebouwd werd tot een strategisch waterslot. Het kasteel verwierf zijn huidig, residentieel aanzicht tijdens verbouwingen en aanpassingen aan het eind van de 17de eeuw. Het was toen nog steeds eigendom van de familie van Vlodrop. Uit die tijd dateren de korte, haakse vleugels: bakstenen gevels met rococo-kenmerken en -ornamenten.

Tijdens de 18de eeuwse classicistische bouwfase accentueert men het centrale deel van de 16de eeuwse hoofd vleugel met een driehoekig fronton, versierd met de wapenschilden van Willem van Mewen. In dezelfde periode werd ook de pui vernieuwd: een dubbele, iets gedraaide trap, aan de voorzijde versierd met régence en rococo-motieven. In het 18e eeuwse kasteel vinden tal van culturele activiteiten plaats, vooral muziekevenementen.

De laatste eigenaar was Charles Vilain XIII, die er in 1878 op 76-jarige leeftijd stierf. Tijdens de Belgische revolutie van 1830 vertrouwde het Voorlopig Bewind het bestuur van Limburg toe aan burggraaf Charles Vilain XIII. Hij werd verkozen tot afgevaardigde in het Nationaal Congres door het district Tongeren- Maastricht. Samen met graaf Felix de Merode en Henri de Brouckère onderhandelde hij in Londen om de Belgische troon aan te bieden aan de prins van Saksen-Coburg, de toekomstige koning Leopold I. Charles Vilain XIII werd gouverneur van Oost- Vlaanderen, gevlmachtigd minister bij de Heilige Stoel, minister van Buitenlandse zaken, voorzitter van de kamer van volksvertegenwoordigers en minister van Staat! Het was een echte heer en een gewiekste diplomaat, al duldde hij weinig tegenspraak. Hij was ongetwijfeld een van de grootste personaliteiten van het jonge België.

De verste sporen van de familie Vilain zouden terugkeren tot de 11e eeuw. Zekerheid heeft men pas vanaf 1456 met Josse Vilain, de natuurlijke zoon van Philippe van Gent, bijgenaamd Vilain. Hij was de Heer van Moerbeke, en ook raadsheer en kamerheer van Filips de Goede.

7: Lanaken, Kasteel D'Aspremont-Lynden de Reckem

Gelegen nabij de Maas was ook Rekem een strategische grenspost in het oude land van Loon, ook wel het graafschap Loon genoemd. De nederzetting was tijdens de eerste eeuwen van het tweede millennium beveiligd met een aarden wal waarop eerst een houten palissade, later een stenen muur opgetrokken werd. Arnold van Rekem (1108) is de oudst bekende heer van de heerlijkheid Rekem. Tijdens de Loonse successie-oorlogen (1336-66) verwierf Rekem in 1356 het statuut van baronie.

Vanaf 1596-1597 liet Herman d' Aspremont-Lynden de vervallen waterburcht ombouwen tot een residentieel kasteel in Maasstijl. In 1623 promoveerde de baronie Rekem tot een keizerlijk graafschap. Het werd zowaar een mini-vorstendom met een eigen tolkantoor, een eigen munt en zelfs een eigen leger.

Rekem werd letterlijk tot de centrale en administratieve hoofdplaats van hun graafschap uitgebouwd. Rekem werd een ommuurd en omwald vestingstadje met vijf stadspoorten, een prestigieus kasteel met paleis-allures, een barokke kerk, drie kloosters, een schepenbank en de zetel van de « Grafelijke Raad ».

De familie d' Aspremont-Lynden bewoonde het kasteel tot 1794. Na de grondige reorganisatie tijdens het Frans bewind (1794- 1815) maakte Rekem deel uit van het departement Nedermaas. Tijdens het daarop volgend Hollands bestuur (1815-30) was het een onderdeel van het arrondissement Maastricht dat echter bij de onafhankelijkheid van België (1830) als betwist grondgebied onder Duitse voogdij bleef.

Het was pas in 1839 dat het arrondissement Maastricht met instemming van de grote mogendheden opgesplitst werd en Rekem aan de provincie Belgisch-Limburg toegevoegd werd. Rekem, eens een autonome stad, is thans een deelgemeente van Lanaken.

Na de Franse Revolutie had het kasteel diverse bestemmingen. In 1809 herbergde het de werkplaats van een bedelorde. Van 1891 tot 1920 was het een weldadigheidsinstelling en

toevluchtsoord. Nadien, en tot 1980, werd het gebruikt als psychiatrisch centrum. In 1992 werd het kasteel eigendom van de NV Rekem. Het behoort nu, samen met Oud-Rekem, tot de bezienswaardigheden van Belgisch-Limburg vanwege zijn archeologische resten. Aanpassingen met het oog op de nieuwe bestemmingen hebben de architecturale authenticiteit ernstig verstoord. De meest ingrijpende verbouwingen en wijzigingen vonden plaats in 1857 toen de laatste restanten van de oude waterburcht gesloopt werden, een aantal torens afgebroken werden en de gracht gedeeltelijk gedempt werd.

8: Lanaken, Kasteel Pietersheim

In het hart van het oude graafschap Loon (de huidige provincie Limburg) lieten de Heren van Petershem (de oude naam van Pietersheim) in de 12e eeuw een burcht optrekken. Het graafschap was in de 9e eeuw ontstaan uit verschillende « pagi » of administratieve eenheden, zoals Pietersheim, Smeermaas, Bessemeer, Briedgen en Caberg.

Loon was de opvolger van het Karolingische graafschap Hasbania en in het begin van de 11e eeuw werd Borgloon de residentie van de graven van Loon en tegelijk hoofdplaats van het graafschap.

De heren van Pietersheim waren leenmannen van de graaf van Loon en genoten veel aanzien in het Maasland en ver daar buiten. Zo participeerde ridder Hendrik van Pietersheim in de rangen van het Loonse leger aan de slag van Woeringen (1292) en de Guldensporenslag van Kortrijk (1302).

In het kader van de opstand van de Loonse steden tegen de annexatie van hun graafschap bij het prinsbisdom Luik, werd de Romaanse burcht in 1378 verwoest. Ze herrees vanaf 1411 als een prestigieus gotisch waterkasteel waarin meer aandacht geschonken werd aan het comfort van de bewoners.

Door het huwelijk van Beatrix van Pietersheim met Rikalt II van Merode kwam de heerlijkheid Pietersheim in 1427 in bezit van het invloedrijke geslacht van Merode. Tijdens de belegering van Maastricht in 1579 richtte Alexander Farnese Pietersheim als hoofdkwartier voor zijn troepen in. De familie de Merode vestigde zich sedertdien in haar residentie te Westerlo. Pietersheim werd toevertrouwd aan een kastelein maar verviel. Het huidige neoclassicistische kasteel dateert van 1925. In 1971 verkocht prins Xavier de Merode het kasteel aan de gemeente Lanaken. Nu worden er regelmatig vakantiecampen en archeologiestages georganiseerd. Het is niet evident om zich vandaag de dag de burcht van weleer en de prachtige tuinen nog voor te stellen.

9: Kasteel Alden Biesen

10: Kasteel Genoels Elderen

11: Kasteel Millen

<http://bizarremagie.forum2go.nl/kastelen-aan-de-maas-t486.html>